

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România și streindtate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacția și administrația: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administrație. Prețul după tariful și învoială.
Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Lipsa de învățători.

II.

Considerațiunile indicate în articolul precedent ne-au îndemnat să zicem, că interesul cauzelor noastre școlare reclamă o cât mai pronunțată unificare a pregătirii viitorilor noștri preoți și învățători. Pentru acest cuvânt dd. profesori își permit a ne privi cam peste umăr, înfruntându-ne că am fi luat atitudine de „naivă gravitate”. Să ne ierte, de cumva am căzut în adevăr în această greșală. Naivi vom fi, dar atitudinile de gravitate nu ne ispitesc. Ne-am ferit și ne vom feri totdeauna de ele între altele și pentru motivul, că pe povârnișul lor poate luneca omul adeseori la trufie. Și știm, că trufia este păcat de moarte.

Iscăliții răspunsului se fac a nu înțelege, ce va să zică această „curioasă” unificare? Dar imediat răspund tot ei la întrebarea, ce și-o pun. Și răspund destul de bine. Dovadă îmbucurătoare, că totuși au putut să înțeleagă intențiunea noastră, deși admitem, că nu ne vom fi exprimat destul de clar.

În adevăr ne-am gândit, că această unificare ne-ar putea da cu timpul 2 rezultate bune:

1. elevii din secțiunea teologică ar putea și ar trebui să fie, *chiar peste voia lor*, astfel instruiți, încât să poată servi oricând și ca învățători;

2. elevilor din secțiunea pedagogică li s'ar da posibilitatea, după terminarea celor 4 cursuri, să studieze, *dacă vor*, și teologia ca astfel după un timp oarecare de activitate dascălească să poată primi și darul preoției.

Deși dd. profesori ne cred lipsiți de idei și presupun despre noi, că am fi foarte doritori de a trece din domeniul înspăimântător al teoriilor reci în raiul (?) lucrurilor practice — îndrăsnim totuși a le împărtași felul, cum credem, că cele două rezultate dorite s'ar putea realiza:

1. Modalitatea cea mai ușoară ar fi, dacă toți elevii din secțiunea teologică ar fi obligați, dupăcum a decis sinodul arhiepiscopesc în 1912, să învețe toate disciplinele de pedagogie teoretică și practică, iar la examenul de calificare preoțească să nu fie admiși decât

după ce au trecut cu rezultat mulțumitor examenul de calificare învățătoarească.

2. Să se considere cei 4 ani de studiu ai elevilor din secțiunea pedagogică ca fiind echivalenți cu cele 4 clase superioare ale gimnasiului și să se admită absolvenții secțiunii pedagogice la continuarea studiilor în secțiunea teologică, cum se întâmplă aceasta d. e. la seminarul din Arad. În împrejurările actuale nu ar fi greu de a exopera, în vederea întregirii venitelor preoțești, și dela organele statului admiterea principului, că 4 ani de pedagogie din punct de vedere al calificăției preoțești corăspund celor 4 clase ale gimnasiului superior. Acest principiu a fost și până acum admis sub raportul vieții școlare și în privința serviciului voluntar la miliție. Nu ar fi deci tocmai greu de înlăturat eventuala piedecă, ce s'ar pune în calea acestei încercări.

De aici s'ar putea desvolta cu timpul următoarea practică: după terminarea celor 4 clase secundare (gimm. reale sau civile) ceice doresc să se facă învățători întră în seminar și urmează cursurile pedagogice timp de 4 ani de zile. Cei mai buni dintre ei vor fi îndemnați să studieze și teologia. Stând timp de 7 ani în seminar, sub conducerea și priveghierea înțeleaptă a unor educatori, conștiința de misiunea lor, vor avea avantaj deosebit de mare față de ceice vin numai pentru 3 ani din gimnaziul străine, cu multe învățături scâlciate și idei unilaterale despre viața și rostul poporului nostru în această țară. Acum, când lefitele învățătoarești s'au ridicat în mod considerabil, în urma legilor școlare din 1907 și 1913, încât pot sta oricând alături de venitele preoțești, nici partea materială a chestiunii n'ar putea crea greutatea de neînvin în rezolvirea corăspunzătoare a acestei probleme.

Supunem binevoitoarei aprecieri „competente” a d-lor profesori această „idee” chiar cu risicul de a ne onora din nou cu prea grațiosul calificativ: „reformatori de tarabă”. Noi credem, că conferențele învățătoarești, sinoadele arhiepiscopice și publicistica noastră, cu ajutorul cărora am cercat unora a recomanda unele îmbunătățiri pentru școlile noastre dela orașe și dela sate, ar merita ceva

mai multă considerațiune și cuviință din partea unor educatori ai tineretului... Dar dacă dâșii se complac în triviala asemănare cu taraba, îi privește...

Nu putem lăsa neamintit tristul simptom, că doi profesori tineri, cari se cred în drept a pretinde altora „mai multă competență și cumpanire în judecată” sau chiar „pază gurii sale”, — se consideră și la „paza gurii”, câtă vreme înșiși nu sunt în stare a dovedi, că pot să-și pună „ușe de îngrădire împrejurul buzelor” și să-și înfrâneze condeul, până când controlează în mod suficient ceace au de spus, ca să poată vorbi și scrie documentat și în deplină concordanță cu adevărul. Căci ceace susțin dâșii spunând, că estensiunea studiilor teologice a crescut „fără însă ca prin aceasta să sufere instrucțiunea pedagogică”, este o afirmațiune, care nu corăspunde adevărului și arată, că dd. profesori și-au permis a vorbi în necunoștință de cauză despre lucruri, pe cari sunt dator să le cunoască, ca niște „profesori, ce propun studiile pedagogice în secțiunea teologică a seminarului Andreian”.

Dacă și-ar fi luat osteneala să cerceteze puțin anuarele institutului, ar fi putut să evite cu ușurință această greșală. Simțindu-să însă dispenzați de a-și documenta afirmațiunile, ne vom lua osteneala să le facem înșine acest serviciu, cu toate că timpul de care dispunem, ne este destul de limitat.

În anul școlar 1884/5 didactica și metodică specială o propunea profesorul Dr. Ioan Crișian teologilor din cursul II în 3 oare pe săptămână, iar celor din cursul III le propunea profesorul Ioan Popescu pedagogia generală deasemenea în 3 oare pe săptămână.

În anul școlar 1895/6 cei din cursul teol. II ascultau pedagogia în 5 oare pe săptămână, la olaltă cu elevii cursului II pedagogic, iar cei din anul al III-lea învețau didactica și metodică, la olaltă cu cei din cursul III pedagogic, deasemenea în 5 oare pe săptămână.

În anul școlar 1908/9 elevii din cursul II teol. învățau didactica în 1 (una) oară pe săptămână, cei din cursul III învățau pedagogia iarăș numai într'o singură oară pe săptămână.

În anul școlar 1912/13 cursul II teol. avea pe săptămână numai 1 (una) oară de didactică, iar al III-lea numai 2 (două) oare de pedagogie pe săptămână!

Aceste cifre vorbesc destul de clar și răstoarnă cu desăvârșire afirmațiunea d-lor profesori, cu oricăta sumeție ar fi fost spusă și de ori câte iscălituri înțarită.

Dar se va zice, că un profesor harnic poate face într'o oară sau două pe săptămână tot atâta ispravă, ca și altul mai slab în 3 sau în 5 oare.

Lucrul nu ar fi tocmai cu neputință. Dar cazul acesta nu se poate admite, fiind în deobște cunoscută puterea de muncă, hărnicia și priceperea pedagogică a profesorilor Ioan Popescu și Dr. Ioan Crișian, despre lecțiile cărora vorbesc cu adevărată însuflețire toți ceice au avut fericirea de a-i asculta.

Când se va scrie monografia seminarului Andreian, va fi neapărat de lipsă a se arăta în mod documentat și progresul realizat la singuraticile obiecte de învățământ în diferitele epoce ale acestui înalt așezământ de educație și învățatură. În ce privește îndeosebi disciplinele pedagogice, și-ar putea face oricine o iconă deosebită despre acest progres, asemănând temeinicic cărți scrise de Ioan Popescu prin anii 70 ai secolului trecut cu șubredele broșuri de „lecții”, din cari învățau elevii seminarului Andreian pedagogia și didactica în deceniul I. al secolului XX...

Această asemănare, dacă-și vor lua osteneala s'o facă dd. profesori Roșca și Căndea, vor fi deplin lămurii cât de neînțemeiată și puțin „cumpanită” a fost afirmațiunea lor.

Și nu ar fi mirare, dacă asemenea constatări ar îndemna pe d. Căndea să extindă și asupra vieții școlare ceace a spus, în ton atât de apodictic, în legătură cu ilustrul nume al P. C. Sale Dr. Ilarion Pușcariu: „Am ajuns acum la o epocă de decadere în viața noastră bisericească” (Telegraful Român nr. 57 din 4/17 Iunie 1916.)

Dar noi îl rugăm, să n'o facă!..

Operațiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 26 Iunie.

Câmpul de operațiuni dela vest.

Activitatea războinică pe frontul nostru îndreptat spre vest, contra armatei engleze și a aripei nordice franceze, a fost, ca și în cele două zile din urmă, însemnată. La vest dela „Morte Homme” au eșuat în focul nostru de artilerie și de mitralieze ieșiri îndreptate peste noapte.

La dreapta dela Maas un atac cu forțe foarte puternice contra pozițiilor germane de pe coasta Froide Terre s-a terminat cu total nesucces pentru Francezi. Ei au fost pretutindeni respinși cu mari pierderi, parte în lupte piept la piept date în pozițiile noastre. Escadre aeriene germane au atacat cu bombe tabăra engleză dela Pas, la ost dela Doullens.

La ost și sud-ost.

Abstrăgând de o activitate de artilerie în parte vie, și de câteva ciocniri ale unor detașamente mai mici, din partea nordică a frontului nu se comunică nici un eveniment mai însemnat. Grupul de armată al generalului Linsingen: La vest dela Sokul continuă lupte violente favorabile pentru noi. Numărul prizonierilor s-a ridicat din 16 Iunie la 61 ofițeri și 11097 soldați, iar prada la 2 tunuri și 54 mitralieze. La armata Bothmer situația în general e neschimbată.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Nimic nou.

Situația în Italia. În ajunul intrării camerei italiene, se comunică din Lugano:

La dezbaterile privitoare la declarațiile noului guvern în camera italiană s'au anunțat la cuvânt până acum 38 deputați. Intre cei anunțați nu se află personalități mai marcante. Se crede deasemenea, că nici socialiștii nu se vor afirma cu prilejul dezbaterii în mod mai zgomotos:

Camera ungară se va întruni din nou mâine, Miercuri, în ședință, în care comisiunile parlamentare își vor depune rapoartele privitoare la proiectele de legi, ce li s'au dat spre deliberare.

Vedenii.

În miez de noapte cineva 'n ogor, S'aude 'ngrozitor strigând la boi... Și ară greu ogorul din zăvoi Și sbeară răgușit și cobitor...

E Gheorghe par'că... Glasule al lui, Și-al lui e mersul greu și măsurat... El strigă pe ogorul blestemat Pe urma grea a boilor sătui...

Ah, somnul greu, chinuitor și [greu!..

De mult e Gheorghe mort... de [mult, de mult, Dar și-astăzi par'că graiul îl ascult Și văd în vis, îl văd, îl văd mereu.

I. Negură.

„Pagini literare”.

— Sprijiniți literatura românească! —

Am cetit, în coloanele acestei foi, un articol, asupra căruiu trebuie să revenim și noi, obștea cetitoare.

Articolul e o tânguire: singura foaie literară ce s'a întemeiat, cu jertfe și entuziasm, în vremile aceste grele — „Pagini Literare” — nu are decât șapte sute cetitori. E o constatare foarte tristă aceasta, pentru un neam cu pretenții de civilizație, cum ne place să ne afirmăm, ales cu prilejuri festive!

Și-a sistat apariția „Românul” din Arad, cu adaosul lui pentru popor (câteva mii de abonați); nu mai apare „Libertatea” din Orăștie cu adaosele ei (câteva zeci de mii abonați); nu mai apare „Lucafașul” și „Cosânzeana” (alte câteva mii de abonați!)

Am putea sumă aceste mii de abonați, întrebându-ne: ce citesc ei astăzi?

Au ridicat tirajul celorlalte ziare ale noastre — va răspunde cineva — dar nu prea putem accepta acest răspuns, căci cele două reviste literare anterioare aveau împreună vr'o 6—7

mii abonați, iar singura revistă literară de azi are: șapte sute.

Trăim vremuri de scumpete — va zice al doilea. Nici argumentul acesta nu e adevărat. Scumpirea traiului o simțește numai funcționăria dela orașe, ce trăiește din leafa veche, absolut disproporționată cu împrejurările traiului de azi. Cei dela sate — inclusive preoții și învățătorii — să nu se plângă! Scumpirea unor articlii ce îi plătesc cu parale, e destul de bogat acoperită cu articlii ce îi au ei, urcându-i la sume fabuloase.

Cât pentru comercianți, industriași și poporul de rând, argumentul e și mai subred. Răsfoiască cineva cărțile vre-unei bănci, în cei din urmă doi ani, și va vedea ce sume fabuloase s'au depurat, din partea acestora, în acest interval. Apoi consumul alcoolului și al tutunului? s'a urcat, cu cifre considerabile, cu toate prețurile întreit, ce-l reclamă?

Atunci?

Vine al treilea și spune: „Oamenii au plecat la bătaie, atâtea sute de mii. Iată, cum se explică lipsa cetitorilor.”

Argumentul acesta e cel mai subred.

Au plecat oamenii la bătaie? Lăncezes prin tranșee sau prin lazarete?

Dar, pentru Dumnezeu, când au cerut acești frați ai noștri, ce stau în fața morții și a suferinței, lectură românească, cu atâtea sete, ca tocmai acum? N'a răsbătut nici odată până la urechile noastre acest glas din adâncuri?

Nu vedeți, cum literatura ungară de pildă, în loc să regreseze pe urma războiului, a luat un avânt înzecit? Ziarele și revistele apar cu aceeași regularitate; volumele de literatură războinică se desfac, la scurte intervale, în atâtea și atâtea ediții! Apoi edițiile de popularizare? Amințesc numai una: „Milliók Könyve”, ce apare la Singer și Wolfner, oferindu-și pentru 30 fileri, un roman complex, ce te costa mai nainte 3—4 coroane. Biblioteca aceasta apare în zeci de mii exemplare numărul, și a desfăcut, până acum, probabil un milion de exemplare!

Pe toate revistele străine cetești avizul: „după ce ați cetit gazeta, trimiteți-o celor de pe câmpul de luptă!”

Intr'adevăr, cu nimic nu putem face celor de pe fronturi sau din spitale, o bucurie mai mare decât trimiteându-le cât mai multă lectură.

Se desfac azi cu mii atâtea „Epistoli căzute din cer” și alte bazaconii de acest soi; pentru ce nu s'ar putea pune în mâna soldaților noștri, cât mai multă lectură bine îngrijită?

* * *

Mi-aduc aminte, căte articole s'au scris prin ziare, în care se cerea cu insistență o revistă literară ilustrată. Iată, acum o avem, din condeul unor oameni cunoscuți publicului nostru; cu rubrici de specialitate; cu ilustrații de pe câmpul de luptă.

Pentru ce nu o sprijinim după cum ar vednici?

Întrebarea aceasta se impune celor multe mii de intelectuali ai noștri, cari nu se pot sustrage dela împlinirea unei îndatoriri elementare, de ordin cultural-național.

Institutele noastre de credit — s'a mai spus vorba asta — ar putea desface, cu ușurință 2—3 mii exemplare, clientelei lor. Ele nu ar pierde nimic; în schimb reviste și mișcarea noastră literară ar avea un sprijin de mare și netăgăduită valoare.

Șapte sute de abonați pentru o revistă ca „Pagini literare” e, desigur, foarte puțin.

Din România.

Invazia Rușilor la Mamornia. — Un avion rus pe teritor român. — O năvălire a rusilor. — Economice.

Invazia Rușilor în nordul Moldovei continuă să preocupe presa din regat. Ziarele bucureștene dau următoarele amănunte despre pagubele produse de această invazie: 2 morți și anume un locutor din Cotul Hotin și un grănicer, un rănit și numeroase edificii deteriorate, între cari și oficiul de vamă.

Ziarul „Steagul”, vorbind de noua încercări rusești de-a atrage România în apele Rusiei, scrie între altele:

„Sperăm că guvernul, care s'a lăsat la început prea mult impresionat de mișcarea vijelioasă a milioanele rusești spre Carpați, va face, acum tot ce ar putea face un bun guvern român pentru a nu se lăsa împins fără de voie, alături de Ruși. Sperăm că va ști să impună Rușilor respectul teritoriului nostru cel puțin până când vor fi victorioși deplin, ceea ce după credința noastră înseamnă pentru totdeauna, și că solilor cari ar aduce făgădueli și daruri adenitoare, le va răspunde cum se cuvine: „Timeo danaos et dona ferentes.”

Din Botoșani se comunică ziarelor bucureștene:

Un aeroplan rusesc, în care se aflau un locotenent și un sergent, a aterizat Duminecă seara pe teritor românesc la 2 kilometri de Botoșani. Aviatorii ruși, fiind deținuți, au declarat că s'au rătăcit și inopându-se au fost nevoiți să aterizeze pe teritor românesc.

După informațiile ziarului „Opinia” din Iași unele cercuri politice se ocupă tot mai serios cu planul formării unei ligi naționale anti-rusești, care să contra-balanseze acțiunea unioniștilor. Această ligă, din care vor face parte d-nii Marghiloman, Stere și Bădărău, împreună cu aderenții lor, se va constitui peste câteva zile.

Comisiunea de export având în vedere că agricultorii moldoveni nu încarcă de mai multă vreme, din cauză că frontierele din acea regiune sunt blocate în urma evenimentelor, a dispus ca să se pună la dispoziția producătorilor din Moldova, vapoare pentru porturile dunărene.

Liga culturală

Oficiul guvernului român „L'Independence Roumaine” vorbind de activitatea politică din timpul din urmă a „Ligei culturale”, care a început să „uple de amărăciune și neliniște” pe oamii de inimă, scrie între altele:

„Noi am somat să ni se răspundă pentru ce câteva persoane credincioase și cu adevărat spirit ce fac parte din această asociație și pe cari nu i-a orbit pasiunea politică, nu se gândesc a lua măsuri serioase pentru a pune capăt unei mișcări de decădere, care ia proporții îngrozitoare și va sfârși prin a discredită o instituție a cărei înalt folos intelectual și patriotic ar fi putut fi atât de mare.”

Scara Greciei destinată și Olandei. Din Amsterdam se comunică:

„Daily Mail” a publicat Vineri un prim articol, care e de mirat că până acum n-a fost remarcat de presa olandeză. În acest articol se exprimă bucuria despre recentele evenimente din Grecia și să propune o asemenea pășire și față de Olanda. Această pășire — zice „D. M.” — se impune de urgență, căci peste 6 săptămâni se încep în Germania lucrările de treierat, la care trebuie să dea mână de ajutor și Belgienii și Polonii cu 20 milioane brațe. „Daily Mail” declară, că Olanda nu e altceva decât o mare gospodărie germană.

Dar nu trebuie să considerăm chestia prea tragic. Revista e numai la începutul ei; nu ne îndoiim, că ea va răbda tot mai mult.

Fortificarea materială a ei e cea mai sigură garanță, că și prestațiunile ei vor fi tot mai desăvârșite.

„Lucafarul” a avut în cele 2 luni ale începutului vr'o 30 (treizeci) abonați, și a atins, mai apoi, recorduri absolute necunoscute în presa ardeleană.

Să nădăjduim că așa va fi și cu „Pagini literare”; mai bine zis: să ne interesăm ca așa să fie.

Literatura unui popor e condiționată și de spiritul de jertfă și de entuziasmul de care respectivul neam e capabil!

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 26 Iunie.

În nordul monarhiei.

În Bucovina nu s-au petrecut evenimente mai importante. Pe înălțimile la nord dela Kutu au fost respinse, cu grele pierderi pentru dușman, atacuri rusești. Pe celălalt front din Galizia ziua a trecut mai liniștită. În Wolhynia activitatea s-a restrâns mai mult numai la activitate de artilerie.

La vest dela Sokul trupe germane au luat cu asalt prima poziție dușmană pe o lățime de aproximativ trei kilometri și au respins contra-atacuri violente. Mai departe la nord situația e neschimbată.

La granițele italiene

Pentru menținerea deplinei libertăți a acțiunii, frontul nostru a fost în unele locuri prescurtat în regiunea de atac dintre Brenta și Etsch. Aceasta s-a făcut neobservat, neconturbat și fără pierderi. În Dolomiți, pe frontul din Carintia și dela litoral luptele de artilerie continuă.

Două din hidroplanele noastre au bombardat uzinele Adria.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Nu s-a întâmplat nimic nou.

Generalul de divizie Höfer, locuitorul șefului de stat major.

Rusia și principiul statelor naționale.

Dintr'un articol al profesorului univ. Ilie Bărbulescu, publicat sub titlu de mai sus, reținem următoarele:

În a. 1905 „Comitetul de recensământ” prezidat de senatorul Troinicki, a publicat rezultatul numărării populațiilor din Imperiul rusesc, între-prinsă în a. 1897. Publicația acestor date, făcută în franțuzește și în limba rusească, cuprinde 2 volume cu titlu: „Intăiul recensământ general al populației din imperiul rusesc în 1897”

Din 1897 nu s'a mai făcut în Rusia un așa recensământ general, așa că, firește, astăzi numărul populației din ea e mult mai mare decât era în 1897 și în aceste volume din 1905; numărul popoarelor (naționalităților), însă e, natural, același.

După acel recensământ sunt în Rusia următoarele naționalități: Ruși (Moscoviți, Ruteni, Ruși Albi), Poloni, Cehi, Bulgari, Sârbo-Croați, Sloveni, Lituanieni propriu zisi, Jmudi. Leti sau Letoni; Români, Germani, Suedezi, Danezi; Persani cu Tadjiki și Talysi, Tati, Kurdi, Osseti și Afgani, cari au limbi iraniene mai mult ori mai puțin asemănate între ele; Armeni; Evrei; națiile fineze în număr de 14: Finezi propriu zisi, Esti sau Estori, Karelieni, Ciudi, Ijori, Laponi etc.; Samoiedi; națiile turco-tătare în număr de 13: Ciuvachi, Turkenini, Kirhisi, Sarti, Euzbeghi, lakuti etc.; națiile Tunguzilor în număr de 13: Manciu, Dauri, Manegri etc.; națiile Mongolilor în număr de 3 mai importante: Kalmuki, Buriati și Mongolii propriu zisi; națiile din Caucaz în număr de 15 mai importante: Cerkezi, Ceceni, Inguși etc.; Chinezii, Coreeni; popoarele Paleasiene în număr de 10 mai importante: Ostiaki, Kamciadali etc. Așa că, sunt în Rusia peste 80 de popoare deosebite.

Ar fi prea mult să arăt aici și numărul sufletelor cari compun aceste diferite populații.

După numărul lor însă care la cele mai mici dintre ele trece de 300 mii suflete, aceste popoare pot constitui ori când un stat național de mărimea de 300 de mii suflete pe care o avea Muntenegru în ajunul războiului balcanic din a. 1912 sau de peste 400 de mii pe care o are acest stat acum. Așa că, Rusia care susține existența statului național al Muntenegrului, dacă într'adevăr e, cum spun Rusofiliile noștri, pentru principiul statelor naționale, iar nu pentru „conglomerate”, ar trebui să aplice acest principiu acum la sine și să se descompună pe sine, spre a face state deosebite atât al Polonilor și Finnezilor, cât și al Românilor a căror Basarabie să o alipească la România, al Lituanilor, Suezilor, Norvegienilor, Tunguzilor, Mongolilor etc.

Așa ceva, însă nu se gândește să facă. Invederat e, dar că Rusia nu luptă pentru „principiul statelor naționale”.

Atacul aerian francez contra orașului Karlsruhe.

Din Karlsruhe se telegrafiază cu data de 26 Iunie:

Amănuntele despre atacul aerian francez asupra orașului Karlsruhe (capitala marelui ducat Baden) confirmă în mod înfiorător cruzimile fără rost ale acestui atac asupra orașului pacinic și nefortificat.

Au fost ucise de bombe 110 persoane între cari 30 bărbați, 5 femei și 75 copii, iar 147 persoane, între cari 48 bărbați, 20 femei și 79 copii, au fost rănite. Rănilile, fiind la mulți dintre cei răniți de natură serioasă, desigur că vor mai sucomba persoane.

Cea mai mare nenorocire au produs-o bombele în piața festivă; într'o singură stradă, strada Ettlinger, în care s'au refugiat spectatorii menageriei Hagenbeck, au fost ucise aproximativ 100 persoane. Astfel se explică și marea număr de 154 copii uciși și răniți, între cari trei frațiori, cari au încetat deodată din viață. Deasemenea au fost uciși alți doi frați și unicul fiu de 11 ani al unei femei, a cărei bărbat căzuse pe câmpul de luptă.

Părechea ducală și bătrâna mare ducesă Luisa au rămas, în decursul bombardamentului aerian, în catedrală asistând la serviciul misionar. Marea ducesă Luisa a plecat mai târziu între răniți, în care timp se mai auzeau câteva detunături produse de bombe aruncate. Regina Svediei se afla pe timpul atacului aerian la palat. Din norocire a scăpat neatinsă.

În 24 Iunie a avut loc în Karlsruhe înmormântarea a 98 victime în prezența familiei ducale, a tuturor autorităților și a populației numeroase.

În fața acestor înfiorătoare cruzimi săvârșite de flota aeriană franceză, cărora au căzut jertfă atâtea vieți nevinovate, n-avem decât cuvinte de cea mai adâncă revoltă și reprobare.

Situația în Irlanda.

Revoluția la proporții.

Relativ în situația din Irlanda se comunică următoarele:

Ziarul „Berliner Lokalanzeiger” anunță din Dieppe prin Olanda că după niște declarații ale unor ofițeri englezi, mișcarea revoluționară din Irlanda ia proporții din ce în ce mai mari.

Comandanții trupelor sunt mereu atacați de rebeli. Ofițerii superiori sunt insultați până și în biserici și ținuți de ucigași lași și de tigri.

Pentru a împiedica aceasta, ar trebui să se aresteze zilnic sute de oameni, dar guvernul nu vrea aceasta. Ofițerii englezi cred că o severitate neînduplecată ar fi mai justă de cât atitudinea actuală. Ei sunt mulțumiți că Frenc și Maxwell nu se sinchisesc de dorința guvernului și uzează de severitate ori unde pot; legile excepționale le permit să aplice o pedeapsă strașnică. Se procedează absolut fără milă. Dela Rusalii înceace au fost arestați 260 de agitatori, cărora le merge foarte prost în închisoare.

Cu toate acestea, sunt foarte mulți cari își dau viața ca martiri. Astfel, a doua zi de Rusalii, doi Irlandezi au înjunghiat trei soldați, cari se purtaseră brutal cu mulțimea. Amândoi au fost executați a doua zi, anunțându-se execuțiunea lor cu așeze. O oră mai târziu pe înștiințarea oficială sta lipit un bileț verde cu inscripția: „Ucigașilor o să o plătiți. Trăiască Republica!”

Cu toată supravegherea riguroasă a poliției, împrejurimile Dublinului și Belfast-ului sunt inundate cu manifeste revoluționare.

După fiecare înștiințare oficială, urmează răspunsul comitetului republican. A descoperi tipografia gazetei revoluționare, este o tentativă imposibilă. Nici un spion polițienesc nu poate pătrunde în rândurile partizanilor lui Sinnfein. În fața justiției ei refuză să răspundă sau răspund cu cuvinte desprețuitoare. Preoții, învățători și funcționari, favorizează curentul revoluționar. Situația este de aceea foarte gravă. Se impune prudența cea mai mare. Ofițerii dau ca sigură o a doua mișcare revoluționară și cred că retragerea unei părți a forțelor militare se va răzbuna teribil.

Armata olandeză pregătită. Se anunță din Amsterdam:

Guvernul olandez a publicat un comunicat în care declară că armata este cu totul gata și bine echipată. Toate lipsurile existente în 1915 la izbucnirea marelui războiu au fost azi împlinite.

Conflictul americano-mexican.

Primele ciocniri. — O notă ultimată adresată guvernului mexican.

După informațiile ziarului „Newyork Herald” războiul între Statele-Unite și Mexico pare inevitabil. Generalul mexican Gomez a început atacul în contra trupelor americane, ceea-ce a avut de urmare blocarea tuturor porturilor mexicane de către flota americană.

O telegramă din Washington comunică telegrama laconică a generalului trupelor Statelor-Unite, Pearsing, în care se spune că două escadroane de cavalerie americană au fost aproape în întregime prinse de Mexicani la Carrizol. Știrea aceasta a produs o mare agitație la Washington.

O altă telegramă din Washington, dată din 26 Iunie, comunică următoarele:

În urma unei convorbiri între Wilson și secretarul de stat Lansing, care a avut loc ieri, s'a trimis o notă guvernului mexican, în care se cere imediată eliberare a cavaleriștilor americani. Statele-Unite — spune nota — pretind o declarație urgentă din partea guvernului Mexican asupra atitudinii sale în viitor.

În notă se mai spune, că Statele-Unite consideră ordinul dat soldaților americani, — de-a permite trupelor expediționare americane numai o mișcare în direcție nordică, iar în caz contrar de a-le ataca — drept o atitudine intenționată dușmănoasă în contra trupelor americane, cari se află în Mexico.

În jurul conferinței economice din Paris „Westminster Gazette” scrie relativ la deciziunile conferinței economice din Paris:

Războiul economic după războiul cu armele înseamnă o pace neisprăvită. O pace reală ar trebui să ocrotească și în contra pericolelor economice, dar acum nu se proiectează un război economic, ci o boicotare reciprocă, deoarece fiecare voiește să țină pe celălalt departe de sfera sa.

Economice și financiare.

Restrângerea târgurilor de țară și săptămânale sub durată războiului. În sensul unei ordonanțe recente ministrul de comerț nu va mai încuviința, sub durată războiului, ținerea de târguri noi de țară și de vite. Târgurile deja acordate, chiar dacă până aci ar fi ținut mai multe zile vor putea ținea pe viitor numai o singură zi, iar acolo unde s'a ținut până acum pe săptămână numai odată țarg săptămânal municipiul poate hotărâ ca țargul să se țină sub durată războiului numai odată la 2 săptămâni. Aceasta însă numai dacă nu este desavantajos din punctul de vedere al aprovizionării populației cu alimente.

Deoarece alimentele se pot pune în vânzare în piață în ori și care zi din săptămână, prin restrângerea târgurilor săptămânale aprovizionarea orașelor cu produse alimentare nu este direct atinsă.

Anunțarea obligatoare a rezultatului îmblătitului. Monitorul oficial publică o ordonanță a guvernului, prin care se impune tuturor acelorora, cari îmblătesc cu mașina de orice soi: grâu, săcara, orzul, grâu amestecat sau ovășul din recolta anului — să anunțe cantitățile obținute la îmblătit, primăriilor comunale.

Director general al „Centralei institutelor de bani” a fost numit Dr. Schober Béla directorul executiv al „Băncii agrare și de rente”, lângă care vor funcționa încă doi directori executivi, unul în resortul sanărilor și altul în al reviziunilor.

Postul de director general este dotat cu un salariu anual de K. 70.000.— plus alte accesorii.

Lozuri „Crucea roșie” se vor emite atât la noi, cât și în Austria. Lucrările pregătitoare sunt în Austria deja înaintate. Se vor emite 2 milioane lozuri á K. 20.— în total deci K. 40 milioane, sumă destinată a promova scopurile umanitare ale societății „Crucea roșie”, potențate acum prin războiul mondial.

R. E.

ȘTIRI.

— 26 Iunie n. 1916.

Limște în Lemberg. Din Cracovia se comunică ziarului „Az Est”: „Nova Reforma” anunță din Lemberg: Comunicatele oficiale, care se afisează seară de seară în mai multe părți ale orașului, au influențat liniștitoare asupra locuitorilor. În Lemberg domnește din nou cea mai deplină liniște.

O nouă foaie românească. În Caransebeș — scrie „Brasoi Lapok”— va apare peste câteva zile o nouă foaie românească sub numele „Viitorul”. Redactorul și editorul acestei foi nepolitice, care va apare de trei ori la săptămână, va fi d-l Constantin Savu, fostul redactor responsabil al „Românului”.

Sienkiewicz invitat pe frontul francez. După știri din Cracovia cunoscutul scriitor polon Sinkiewicz, care se află actualmente în orașul Vevey (Helveția) a fost invitat printr'o scrisoare de generalissimul francez Joffre, ca să viziteze frontul francez. Sienkiewicz a mulțumit pentru invitare dar n-a primit-o.

Abonați „Pagini literare” revista literară a scriitorilor noștri de sub conducerea d-lui Victor Stanciu. Arad Str. Zrinyi Nr. 1-a.

Atentat împotriva regelui Italiei? „Gazetta di Venezia” anunță că zilele trecute au fost în cartierul general dela Padua, două exploziuni misterioase, cari au rănit mai multe persoane.

Trupe din Canada aduse în Rusia. „Vossische Zeitung” anunță din Cristiania: Zilele trecute au ancorat în Marea Albă în fața coastei rusești 21 vapoare de transport engleze. Treisprezece vase au adus din Canada trupe angajate cu plată, iar opt vase au adus muniții.

Evreii din America și alegerea prezidențială. „Nowoje Wremja” anunță din New-York că 500.000 de alegători evrei au întrebat pe Wilson și Hughes, ce au de gând să facă pentru a ușura soarta Evreilor din Rusia. Wilson n'a răspuns nimic, dar Hughes a declarat că America este acum în măsură de a sili Rusia să tempereze legile relative la Evrei. În consecință toate asociațiile evreiești au decis să voteze pentru Hughes.

Comploturile și atentatele în Rusia. Din Nauen se comunică: Revoluționarii ruși au ucis pe agentul de poliție Lawrentje, care era îmbrăcat în haine de lucrător de muniții.

Poliția a descoperit o întinsă conjurație de lucrători și studenți, găsindu-se asupra lor o condamnare la moarte împotriva primului ministru Stürmer și ministrului de război Schwajev. Acest eveniment este povestit, în mod laconic, de presa rusă, arătând numai că s'au făcut numeroase arestări printre lucrători și studenți.

Depozit de munițiuni de lângă Dublin aruncat în aer. Din Berlin se comunică: După niște depeși particulare, membrii societății irlandeze „Sinn-Fein” ar fi aruncat în aer un mare depozit de munițiuni lângă Dublin, care conținea 800.000 de cartușe și 6.000 de proiectile de artilerie. 16 soldați engleji au fos uciși și 12 grav răniți.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisce & Comp
Redactor responsabil: Ioan Lacoa.

„Sălăgiana”

Institut de credit și economii societate pe acțiil Jibou (Zsibó.)

Aviz.

Institutul de economii „Sălăgiana” începând cu 1 Iulie st. n. fructifică depunerile spre fructificare în modul următor:

până la cor. 5000 cu 4%
până la „ 10000 „ 4 1/2%
peste „ 10000 „ 5%.

Darea o plătește și pe mai de parte institutul.

Zzibó la 20 Iunie 1916.

2 - 3 Direcțiunea.

ABONAȚI GAZETA
TRANSILVANIEI.